LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ISSN 2406-1085

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

legeartis.rs

октобар 2020 / број 97

10/2020

Преиспитивање јавних набавки услед избијања пандемије COVID -19

Заштита права у складу са новим Законом о јавним набавкама

- Одбацивање захтева странке – примена члана 92. Закона о општем управном поступку у пракси
- Флексибилизација рада у Србији
- Права запослених у случају повреде коју претрпе при доласку, односно повратку с посла, односно ван просторија послодавца, а у вези са обављањем послова за послодавца
- Пуцање на јавном месту

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ • ГРАЂАНСКО ПРАВО • КРИВИЧНО ПРАВО • УПРАВНО ПРАВО • ПРИВРЕДНО ПРАВО • РАДНО ПРАВО • УНАКРСНИ ПОГЛЕД

Србија, Златибор, водопад Гостиље

Дивна

Здравет Воде Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

LEGEARTIS ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година IX, број 97, октобар 2020.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Александар Марковић
Владимир Живанкић
Горан Новаков
Драган У. Калаба
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Љуба Слијепчевић
Маја Матић
Милош Јовић
Саша Кулић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Birograf Comp d.o.o., Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Речима политичара и публицисте Светозара Марковића да се „реформе баш стога и предузимају да се униште неке рђаве стране 'народног духа' и услови који помажу да се те стране развијају, а да остану само добре стране и да се створе нови услови, из којих ће се развити нове стране народног духа, тј. нова убеђења, обичаји, установе итд." никада више значаја нису имале него у време избијања пандемије вируса корона, када су се све светске владе суочиле са озбиљним недостацима система. Једна од озбиљнијих опасности коју је убрзано ширење болести донело јесте повећан ризик од корупције, а када је наша земља у питању, сведоци смо да је то бољка коју нисмо успели да залечимо још од установљења прве владе, што је и овековечено пером великих писаца попут Домановића, Нушића и Андрића. У том смислу, ризик од корупције нарочито је изражен када је у питању здравствени систем, пре свега због хитне потребе за медицинским материјалом, али и због поједностављених правила при спровођењу поступака јавних набавки, што је размотрено у октобарском броју часописа у рубрици „Јавне набавке". У оквиру исте рубрике настављена је и анализа Закона о јавним набавкама, с тим што је у овом броју акценат на заштити права. С обзиром на сложеност наведеног жалбеног поступка, иста тема биће заступљена и у следећем броју часописа.

Закон о општем управном поступку пружа могућност да странка не само иницира покретање поступка, како је било прописано ранијим законом, већ и да га својим захтевом покрене. Законодавац прецизира да је поступак покренут захтевом странке кад орган прими тај захтев. Тако је странка изједначена са органом, бар по могућности покретања управног поступка. У рубрици „Управно право" детаљно су анализирани сви разлози који доводе до тога да захтев странке којим је поступак покренут буде одбачен.

Када је у питању рубрика „Радно право", издвајамо текст о правима и обавезама послодаваца и запослених ако дође до повређивања запослених док долазе или одлазе са радних места после завршетка радног времена, односно при обављању послова за послодавца ван његових просторија. Пандемија вируса корона утицала је и на то да све већи број запослених ради на даљину и од куће, па су у оквиру поменуте рубрике анализирани флексибилни облици радног односа.

Скрећемо пажњу и на текст „Пуцање на јавном месту", у ком аутор на духовит начин, уз пропратне карикатуре, анализира одређене проблеме који се јављају у прекршајном поступку.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца", „Календар аката" и „Регистар прописа донетих између два броја".

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

ИНГ-ПРО

Зашто баш PROPISI.NET?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

WWW.**PROPISI.NET**

У овом броју...

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ

4 Преиспитивање јавних набавки услед избијања пандемије COVID-19

12 Заштита права у складу са новим Законом о јавним набавкама

УПРАВНО ПРАВО

22 Одбацивање захтева странке – примена члана 92. Закона о општем управном поступку у пракси

26 Новији правни ставови Управног суда

РАДНО ПРАВО

28 Права запослених у случају повреде коју претрпе при доласку, односно повратку с посла, односно ван просторија послодавца, а у вези са обављањем послова за послодавца

36 Флексибилизација рада у Србији

43 Дискриминација у области рада кроз домаће и међународноправне прописе и судску праксу

50 Обављање приправничког стажа здравствених радника – начини и могућности

КРИВИЧНО ПРАВО

56 Притворски основ по члану 211. став 1. тачка 3) ЗКП-а у судској пракси

68 Пуцање на јавном месту

РУБРИКЕ

74 Портал читалаца

81 Календар важења правних аката

82 Преглед прописа донетих између два броја

Преиспитивање јавних набавки услед избијања пандемије COVID-19

Реч је о кључним изазовима који су довели до корупције у јавним набавкама током трајања пандемије COVID-19, као и о препорукама мера које могу да обезбеде адекватан и ефикасан одговор и помогну опоравку од кризе изазване пандемијом COVID-19.

Маја Матић,
шеф Одсека за представке и сарадњу са другим државним органима Агенције за борбу против корупције, потпредседник Удружења сертификованих истражитеља превара Србије (АЦФЕ Србија)

Избијање пандемије вируса корона вишеструко је повећало ризике од корупције јер се државе са претходно ослабљеним здравственим системима широм света, недовољно припремљене, суочавају са ванредним ситуацијама, концентрацијом моћи, дерогацијом и ограничавањем људских права и слобода, као и великом количином новца који се улива у економију како би се ублажиле последице кризе изазване пандемијом. Здравствени систем је посебно изложен, пре свега због хитне потребе за медицинским материјалом и поједностављеним правилима при спровођењу поступака јавних набавки, као и због медицинских установа које су претрпане пацијентима и преоптерећених и исцрпљених медицинских радника.

Одлуке које у ванредним ситуацијама доноси извршна власт на централном, регионалном и локалном нивоу како би се суочила са пандемијом нису транспарентне и подвргнуте надзору и одговорности. Најважнији инструмент за откривање и спречавање корупције у јавном сектору је транспарентност. Неопходност честих, континуираних, истинитих и поузданих информација које долазе од јавних институција у кризним временима од пресудне је важности и када се ради о информацијама о пандемији и корацима који се предузимају да би се дао адекватан одговор, као и када је реч о активностима које се спроводе како би се ублажиле последице које је пандемија изазвала. Циљ транспарентности током кризе шири свој опсег, од јачања поверења између владе и грађана до оног најважнијег – када успех борбе против пандемије зависи од сарадње грађана, који тада добровољно и својом вољом прихватају потребна ограничења права и слобода. Насупрот томе, у време кризе нетранспарентност доводи до неповерења у кораке које влада предузима, као и до сумње у корупцију и незаконитости, при чему слаби ефикасност предузетих мера.

Коруптивне праксе подједнако утичу на јавни и приватни сектор, а тичу се злоупотреба у области јавних набавки, подмићивања у вези са медицинским услугама и корупције у истраживању и развоју нових производа и медицинских третмана, затим питања сукоба интереса и лобирања, као и COVID-19 превара повезаних са оглашавањем и дистрибуцијом фалсификованих медицинских производа. Многобројни су случајеви у којима се уговори за заштитну медицинску опрему додељују сумњивим компанијама и вишеструко увећавају цене за кључне лекове и здравствену опрему, затим случајеви лекара који складиште лекове за пријатеље и породицу, као и куповине лажних здравствених и хигијенских производа (тестови COVID-19), који не функционишу, и разних врста интернет превара.

парентношћу суспендоване, држава и даље мора да обезбеди ефикасност и транспарентност јавне потрошње. Стога би **накнадна транспарентност и накнадна јавна ревизија** спроведених хитних набавки и извршених уговора, као и датих економских подстицаја, могле да имају изузетно важну улогу у успостављању поверења у интегритет доносиоца одлука и институција, као и у законитост и сврсисходност јавне потрошње.

Објављивање података о закљученим и реализованим хитним уговорима и добављачима у време пандемије омогућило би одговарајућим надзорним институцијама и широј јавности, укључујући цивилно друштво и истраживачке новинаре, да надгледају јавну потрошњу и обезбедило би неопходну транспарентност и одговорност у руковођењу јавним финансијама. Истовремено, то би помогло приликом координације и планирања предстојећих набавки, чиме би се смањили ризици будућег лошег управљања јавним финансијама и у ванредним околностима пандемије.

Заштита права у складу са новим Законом о јавним набавкама

Заштита права у поступцима јавних набавки представља веома важно, а често и комплексно питање за све актере у јавним набавкама, па ће, сходно томе, у циљу детаљног и аналитичког приступа свим питањима жалбени поступак у јавним набавкама бити обрађен у овом, али и у следећем броју часописа.

Милош Јовић,
експерт за јавне набавке

Поступак заштите права је поступак којим је сваком заинтересованом лицу гарантовано право на правну заштиту при остваривању својих права и интереса. Правна заштита је уставна категорија. Чланом 36. став 1. највишег правног акта Републике Србије зајемчена је једнака заштита права пред судовима и другим државним органима имаоцима јавних овлашћења и органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, као и да свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу. Правни оквир Европске уније за жалбени поступак у јавним набавкама представља Директива 2007/66/ЕЗ. Поступак заштите права у поступцима је поступак који се остварује у поступцима: а) јавних набавки, б) набавки на које се закон не примењује (могућност оспоравања основа за изузеће од примене Закона); ц) избора јавно-приватног партнера или концесионара.

Поступак заштите права састоји се од поступка:
а) пред наручиоцем (претходни поступак),
б) пред Републичком комисијом.

Дакле, поступак заштите права одређен је у складу са принципом двостепености, премда, за разлику од претходног закона, то формално нису првостепени и другостепени поступак, већ претходни поступак и поступак пред надлежним органом – Републичком комисијом. Дакле, у поступку заштите права најпре одлуку доноси наручилац, а потом, уколико наручилац није у потпуности удовољио захтеву, коначну одлуку доноси Репу-

здравља људи, животне средине или друге озбиљне опасности.

По поднетом предлогу за наставак активности Републичка комисија одлучује у кратком року, који износи пет дана од дана пријема предлога и комплетне документације која је потребна за доношење одлуке. Предлог за наставак активности наручилац не мора да поднесе одмах по пријему захтева за заштиту права, већ то може да учини све до доношења одлуке Републичке комисије о поднетом захтеву за заштиту права. Ако је захтев за заштиту права поднет након што је наручилац, не сачекавши да протекне рок за заштиту права, закључио уговор о јавној набавци, на шта је имао право по основу чл. 151. став 2. т. 1–3) Закона, односно у случају закључења уговора на основу оквирног споразума, у случају примене система динамичне набавке и ако је поднета само једна понуда (која је прихватљива), наручилац неће моћи да настави даље извршење уговора. Ипак, и тада ће наручилац моћи да поднесе образложени предлог Републичкој комисији за наставак даљих активности, односно наставак реализације уговора услед горенаведених околности које оправдавају такво поступање. О предлогу Републичка комисија такође одлучује у року од пет дана од дана подношења предлога и комплетне релевантне документације.

Осим наведених ситуација када наручилац од Републичке комисије може да захтева наставак даљих активности у поступку или реализацији уговора, **постоји могућност и да, у јединој ситуацији када се наставак даљих активности подразумева, а то је преговарачки поступак без објављивања јавног позива, по хитности, подносилац захтева предузме кораке да до тога ипак не дође**. Другим речима, ако је захтев за заштиту права поднет у случају спровођења наведеног преговарачког поступка, подносилац захтева за заштиту права (захтева који није спречио даље активности наручиоца у предметном поступку) **може да предложи да Републичка комисија донесе решење којим се забрањује наручиоцу да настави поступак јавне набавке**, односно закључи или изврши уговор о јавној набавци. У том случају подносилац захтева образложени предлог истовремено доставља и наручиоцу, који, сходно начелу контрадикторности у поступку заштите права, своје изјашњење у вези са тим предлогом може да достави Републичкој комисији у року од три дана од дана пријема предлога. И у том случају Републичка комисија одлучиће у року од пет дана, сада од пријема образложеног предлога подносиоца захтева и изјашњења наручиоца. Ако Републичка комисија утврди да би закључење, односно извршење уговора о јавној набавци без претходне провере правилности поступка могло да проузрокује знатну штету по јавна средства, донеће решење којим усваја предлог подносиоца захтева. Тада наручилац не може да закључи, односно да изврши уговор о јавној набавци.

Електронски часопис
ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК" представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 900 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Одбацивање захтева странке – примена члана 92. Закона о општем управном поступку у пракси

Предмет стручне анализе овде су одредбе ЗУП-а које прописују разлоге који доводе до тога да захтев странке којим је поступак покренут буде одбачен.

Саша Кулић,
дипл. правник

Научна и стручна јавност, али и они који у пракси примењују Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП) с неподељеним одобравањем дочекали су измену законске одредбе о начину и тренутку покретања управног поступка. По ранијем закону управни поступак покретао је надлежни орган по службеној дужности или поводом захтева странке (члан 113). Поступак је покренут чим орган изврши ма коју радњу ради вођења поступка (члан 115. став 1. истог закона). У време важења поменутог закона много се писало о поменутим одредбама, при чему је критиковано такво законодавно решење јер није јасно шта значи формулација „поводом захтева странке” нити се може бранити као исправан став да, у суштини, управни поступак у сваком случају покреће орган било по службеној дужности било поводом захтева странке. Другим речима, чак ни подношењем захтева странка није покренула управни поступак, већ је за његово покретање било неопходно да орган изврши ма коју радњу ради вођења поступка, што је заиста крајње нелогична, нејасна и непрецизна конструкција најважнијег сегмента управног поступка – његовог почетка.

У том погледу ЗУП је унео значајну новину. Чланом 90. став 1. прописано је да се поступак покреће захтевом странке или по службеној дужности, што представља кратку и кристално јасну одредбу. Идући у сусрет наглашенијој улози странке у управном поступку, што је свакако у складу са прописима ЕУ у датој области, **ЗУП пружа могућност да странка не само иницира покретање поступка, како је било прописано ранијим законом, већ и да га својим захтевом покрене. Притом, у члану 91. став 1. законодавац прецизира да је поступак покренут захтевом странке кад орган прими тај захтев. Тако је странка изједначена са органом, бар у могућности покретања управног поступка**. Разуме се, разликују се ситуације у којима ће управни поступак бити покренут захтевом странке од оних у којима ће бити покренут по службеној дужности.

Несумњиво побољшање и унапређење законског текста (заправо, прецизније је рећи увођење новог концепта у погледу покретања управног поступка) у значајној мери чини управни поступак погоднијим оквиром за одлучивање о правима и обавезама великог броја субјеката, односно правних и физичких лица. Покретање апарата јавне власти у најширем смислу захтевом странке представља значајан напредак у односу на инфериоран положај странке у ранијем закону. Када орган прими захтев странке, даљи поступак зависи од многих околности. Разуме се, иако се управни поступак покреће са циљем да орган по захтеву донесе мериторну одлуку, постоји више ситуација у којима поступак не стигне до стадијума у ком ће се мериторно решавати. Једна од тих ситуација тема је овог чланка.

орган одбацити захтев ако исти не буде уређен у року који је одредио орган. Поменуто је већ да захтев за покретање управног поступка, као и сваки други поднесак, уосталом може да буде неуредан. У тој ситуацији ЗУП у члану 59. прописује да орган у року од осам дана од пријема поднеска обавештава подносиоца на који начин да уреди поднесак и то у року који не може бити краћи од осам дана, уз упозорење на правне последице ако поднесак не уреди у датом року. Уколико поднесак не буде уређен у року, орган га решењем одбацује. Може се догодити да је захтев неуредан зато што његов подносилац није на јасан и разумљив начин прецизирао на чему заснива тврдњу да је ималац права или правног интереса о ком се одлучује у управном поступку. Речено је да и у тој ситуацији орган треба да третира захтев као неуредан. Међутим, **уколико у року који је одредио орган подносилац захтева не уреди захтев, орган исти може да одбаци из два разлога: зато што захтев није уређен у року који је одредио, али исто тако и зато што подносилац захтева није доказао да је ималац права или правног интереса о ком се одлучује у управном поступку**. Дакле, ту се јавља стицај два разлога за одбацивање захтева. Наравно, орган оба разлога може да узме за подлогу свог решења о одбацивању захтева, с тим да мора да их образложи.

Из анализе разлога за одбацивање захтева видимо да орган има врло деликатну и одговорну улогу у ситуацијама у којима се појави неки од разлога. Свим разлозима заједничко је то да спречавају орган да са управним поступком одмакне даље од иницијалне радње – подношења захтева. Међутим, уколико је орган превидео постојање неког од разлога за одбацивање захтева и наставио са поступком, то га не лишава могућности да у каснијим фазама управног поступка донесе решење о одбацивању захтева. ЗУП у члану 92. став 2. прописује да орган у току целог поступка може да одбаци захтев странке. Том одредбом наглашен је значај разлога за одбацивање захтева за покретање управног поступка и дата могућност не само првостепеном већ и другостепеном органу да у поступку по жалби одбаци захтев, уколико нађе да постоји неки од разлога.

Новији правни ставови Управног суда

ПРАВНИ СТАВОВИ УТВРЂЕНИ НА 93. СЕДНИЦИ СВИХ СУДИЈА, ОДРЖАНОЈ 25. 12. 2019. ГОДИНЕ

АКТИВНА ЛЕГИТИМАЦИЈА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ТУЖБЕ РЕПУБЛИЧКОГ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА

Републички јавни тужилац је активно легитимисан за подношење тужбе у управном спору ако је, по његовој оцени, управним актом повређен закон на штету јавног интереса, а суд у управном спору одлучује да ли такве повреде закона има.

ЋУТАЊЕ УПРАВЕ

Уколико суд у току управног спора због ћутања управе утврди да је тужени накнадно донео управни акт због чијег недоношења је тај спор покренут, а да је тужилац

против тог акта посебном тужбом покренуо управни спор ради оцене његове законитости, суд неће у спору због ћутања управе достављати тужиоцу накнадно донети акт ради изјашњења, већ ће тужбу због ћутања управе одбити.

Када суд одбије тужбу због ћутања управе зато што је тужени накнадно донео акт због чијег недоношења је тужба поднета, тужилац има право на накнаду трошкова за састав тужбе ако је састављена од стране адвоката и ако је тужба у време подношења била основана, уколико је захтев за накнаду трошкова истакнут у тужби.

ПРЕКИД УПРАВНОГ СПОРА

Управни суд решењем може да утврди прекид управног спора само уколико су разлози наведени у члану 222. тачке 1–5. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС” бр. 72/11… 87/18) настали након покретања управног спора.

ПРАВНИ СТАВОВИ УТВРЂЕНИ НА 91. СЕДНИЦИ СВИХ СУДИЈА, ОДРЖАНОЈ 23. 9. 2019. ГОДИНЕ

ПРАВО НА ОДСУСТВО СА РАДА РАДИ ПОСЕБНЕ НЕГЕ ДЕТЕТА

Лице коме је дете упућено на прилагођавање пре заснивања усвојења користи право на одсуство са рада ради посебне неге детета, па се накнада зараде за време одсуствовања са рада по том основу остварује у поступку и на начин који су прописани Законом о финансијској подршци породици са децом.

ПРОЦЕНАТ НАКНАДЕ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ ОДСУСТВА СА РАДА РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА

Проценат накнаде зараде за време одсуства са рада ради неге детета утврђује се према дужини трајања радног односа запослене код послодавца уз зараду или накнаду зараде непосредно пре остваривања права на одсуство са рада ради неге детета, без обзира на то када је запослена отпочела коришћење породиљског одсуства.

ПРАВНИ СТАВ УТВРЂЕН НА 88. СЕДНИЦИ СВИХ СУДИЈА, ОДРЖАНОЈ 22. 4. 2019. ГОДИНЕ

КОЛЕГИЈАЛНИ ОРГАН

Приликом одлучивања колегијални орган је дужан да сачини записник о већању и гласању, односно записник са седнице колегијалног органа.

Када колегијални орган приликом одлучивања сачињава записник о већању и гласању, записник садржи назив органа, радњу која се предузима, место, дан и час када се радња предузима, управну ствар која је предмет поступка, лична имена чланова тог органа и имена присутних чланова, опис тока и садржине већања и гласања за донету одлуку, док записник са седнице колегијалног органа не мора да садржи имена чланова колегијалног органа, већ податак о броју чланова, броју присутних чланова и броју чланова који су за донету одлуку гласали.

У списима предмета колегијалног органа достављених Управном суду поводом тужбе изјављене против одлуке тог органа мора се налазити записник о већању и гласању, односно записник са седнице колегијалног органа.

Када колегијални орган у мање значајним једностраначким управним стварима усвоји захтев странке, о већању и гласању може да сачини забелешку на спису уколико се донетим актом не дира у јавни интерес или интерес трећих лица, а ни законом није другачије прописано.

Извор: **http://www.up.sud.rs/**

Права запослених у случају повреде коју претрпе при доласку, односно повратку с посла, односно ван просторија послодавца, а у вези са обављањем послова за послодавца

Актуелна тема повређивања запослених док долазе на своја радна места или одлазе са истих после завршетка радног времена, као и случајеви повређивања до којих може да дође и при обављању послова за послодавца ван његових просторија (службени пут на пример), предмет су разматрања у овом тексту.

Мр Жељко Албанезе

Ради дефинисања наведених повреда треба најпре подсетити на то да се, сходно члану 3. Закона о здравственом осигурању („Сл. гласник РС” бр. 25/2019 – даље: Закон), запосленима гарантује **обавезно здравствено осигурање**, које **обезбеђује**:

- **право на здравствену заштиту и**
- **право на новчане накнаде**,

у складу са Законом.

Конкретно, према одредбама члана 51. Закона, **право на здравствену заштиту обезбеђује се**:

- у случају настанка болести и повреде ван рада и
- **у случају повреде на раду или професионалне болести**.

Здравствена заштита у таквим случајевим пружа се тако да сачува, унапреди или поврати здравствено стање осигураног лица, у датом случају запосленог, као и његову способност да ради и задовољи личне потребе у складу са Законом и прописима донетим за његово спровођење.

Повредом на раду, у смислу поменутог члана Закона, сматра се повреда запосленог која се догоди у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу ког је осигуран, проузрокована непосредним и краткотрајним механичким, физичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, изненадним оптерећењем тела или другим променама физиолошког стања организма. Сагласно ст. 5. и 6. тог члана **повредом на раду сматра се и**:

- **повреда коју осигураник претрпи при доласку, односно повратку са посла, као и**
- обољење осигураника које је настало непосредно или као искључива последица несрећног случаја или више силе за време обављања посла по основу ког је осигуран **или у вези са њим**.

Те законске одредбе јасно прецизирају појам повреде ван просторија послодавца, дакле повреде која се није догодила на радном месту ни у просторијама послодавца, већ у време када је запослени био на путу до по-

Грађани који пријаве надлежнима да их је ујео пас луталица могу да траже од Града новчану накнаду од 5.000 до 25.000 динара уколико имају лекарску потврду и позитивно мишљење стручне комисије. За наплату штете неопходан је извештај лекара специјалисте из Пастерове амбуланте или Инфективне клинике у Београду. Постоји и комисија за накнаду штете од уједа паса луталица која има три члана: лекара, представника Градског правобранилаштва и ветеринара.

У сваком случају, **запослени који на путу од куће до посла задобије повреду по основу** тога што га је ујео пас, сматра се да је задобио повреду на раду и по том основу има право на здравствену заштиту и на накнаду зараде због повреде на раду. По основу могућности за накнаду штете од стране послодавца због повреде на раду задобијене на наведени начин, имајући у виду раније наведене одредбе Закона облигационим односима, запослени нема право јер повреду није задобио кривицом послодавца (у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла по основу ког је осигурана, проузрокована непосредним краткотрајним механичким, физичким или хемијским дејством, наглим променама положаја тела, изненадним оптерећењем тела или другим променама физиолошког стања организма), већ је учесник треће лице, односно фактор који није у надлежности послодавца.

Напомињемо да, уколико послодавац ипак, у складу са својим општим актом, исплати запосленом накнаду штете због повреде коју је задобио на наведени начин (уједом пса на путу од куће до посла), таква исплата имала би карактер зараде која подлеже обавези плаћања пореза и доприноса на зараде.

Обавеза плаћања штете грађанима произлази из члана 184. ЗОО-а, којом је прописано да предузећа и друга правна лица која врше комуналну или сличну другу делатност од општег интереса одговарају за штету ако без оправданог разлога обуставе или нередовно врше своју услугу.

На пример, Апелациони суд у Београду у Пресуди Гж. 4442/10 од 26. 5. 2010. године одлучио је да је општина одговорна за штету коју причине пси луталице на њеној територији. Тужена општина је одговорна за штету коју причине пси луталице на њеној територији јер је њена законска обавеза да, у смислу члана 46. став 1. тачка 1) Закона о ветеринарству, на својој територији организује зоохигијенску службу која, између осталог, обавља послове хватања и збрињавања напуштених животиња у прихватилишта за животиње. Одговорност тужене општине за штету коју на њеној територији причине пси луталице јесте одговорност у вези са вршењем послова од општег интереса, што произлази и из одредби Закона о локалној самоуправи и Закона о комуналним делатностима. Тужилац има право на накнаду нематеријалне штете на основу члана 200. Закона о облигационим односима, јер интензитет и дужина трајања физичких болова и страха оправдава досуђивање правичне новчане накнаде.

У другом случају повреде запослена је на путу на посао стекла право на накнаду штете од стране АД „Железнице Србије" која је настала због повреде при паду приликом изласка из воза, чак и без обзира на чињеницу да није имала возну карту. У том случају, а често се дешава и са другим превозницима запослених, „Железнице Србије" одговорне су за сигурност путника од почетка до завршетка превоза, како превоза уз накнаду тако и у случају бесплатног превоза, а по налажењу овог суда чињеница да тужиља није имала возну карту не ослобађа тужену одговорности, с тим што понашање тужиље може бити санкционисано у прекршајном или управном поступку. Тужени је, као превозилац, дужан да обезбеди безбедан силазак путника на станицама и стајалиштима обезбеђењем силаска на бетонске пероне, а ако су они краћи од композиције воза, да путнике усмери за излазак на бетонски перон, што је у конкретном случају изостало, па је тужиља силаском ван бетонског перона – стајалишта задобила тешку телесну повреду (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж. 683/13 од 4. 3. 2013).

Према томе, запослени који доживе такву или сличну повреду на путу између посла и куће могу да наплате штету по прописаној процедури од локалне самоуправе, на бази документације и извештаја о повреди о којима је било речи на почетку чланка.

Флексибилизација рада у Србији

Шта се подразумева под појмом флексибилизације рада, који су то флексибилни облици радног односа, како се злоупотребљавају у пракси и како те злоупотребе спречити, теме су које је разматрао аутор овог текста.

Александар Марковић,
дипл. правник,
с вишегодишњим искуством у свим областима радног права

УВОД

Без обзира на то да ли смо спремни или не, флексибилизација рада, односно радних односа куца нам на врата и утиче на готово све аспекте друштвеног живота. У питању заправо и није нови феномен јер га је наука уочила још 2006. године на конгресу Светског удружења за радно право 2006. године у Паризу, а потом га је и ЕУ разматрала у Зеленом папиру о модернизацији радног права из 2007. године. Заправо, примећен је све већи раст и уплив флексибилних облика рада, и то у областима рада којима традиционално и по природи ствари не припадају.

Радни односи, сходно ставу, између осталог, и проф. Лукића, јесу неодвојиви од друштва ком припадају, па се стога не могу посматрати нити уредити одвојено од његове историје, традиције, нарави, културе, емоција, других облика регулације људског понашања, односно других особености, укључујући и геополитичке примесе. Правни систем с друге стране треба и да омогући друштву и његовим члановима да се прилагоде променама, које могу да буду екстерне природе, усмеравајући их од евентуално стихијног ка регулисаном понашању, као на пример наш северни сусед током првог таласа короне. У том смислу, управо као што јој само име каже, флексибилизација подразумева супротност речима „ригидност" и „крутост", односно у конкретном случају способност радних и социјално правних норми да у пракси омогуће способност друштва, тј. привредних субјеката и радника да се успешно прилагоде тржишним неприликама, које увек са собом носе неизвесност у складу са економским законитостима и слободом предузетништва, али и вредностима (радног) права, као што су мир, ред, сигурност, извесност, делотворност, људско достојанство, и то све у сврху остварења врховне (правне) вредности – Добра.

ФОРМАЛНОПРАВНО ОДРЕЂЕЊЕ ФЛЕКСИБИЛИЗАЦИЈЕ РАДА, ОДНОСНО РАДНОГ ОДНОСА

Строго формално гледано, флексибилизација радног односа није нигде изричито дефинисана, односно нема ни дефиниције редовног стандардног радног односа у односу на коју може да се посматра поменути феномен.

У ужем смислу флексибилни облици радног односа могу да се дефинишу као уговори о раду у којима постоје могућности да странке самостално уреде своје односе у погледу одређених елемената уговора о раду и да одступе од природе радног односа, као и да на неки начин нема међусобне еквивалентности престације „давања". Конкретно, то су уговори о раду у погледу којих су странке слободне да одреде дужину трајања (рад на одређено), затим трајање радног времена (рад са непуним радним временом) и место рада (рад ван просторија послодавца / рад од куће), као и уговори у којима не постоји право послодавца да једнострано уређује услове рада у смислу члана 15. ЗОР-а (рад ван радног односа, ППВ послови, уговор о делу), односно рад преко агенција за привремено запошљавање. Овде треба придодати и тзв. прекарне послове, који нису дефинисани на изричит начин, а у које би могли да се сврстају лоше плаћени послови који не обезбеђују егзистенцију рад-

У законодавном смислу још је Радомир Лукић говорио о техници сазнања, стварања и примене права, из чега се у датом случају може извући закључак да је најпре потребно познавати сржж, суштину и механизме друштвеног односа који се регулише, што не мора бити правничко знање, да би се потом појмовном обрадом сировог материјала креирала правна норма, при чему јој је претходно одређен циљ, односно шта том нормом жели да се оствари. На крају треба одредити и одговарајућу санкцију. Без таквог методолошког поступка, и тако сложени односи у датој области биће додатно усложњени, не само због наших специфичности већ и због тенденција у свету.

Када је у питању регулисање друштвених односа појединачним правним актом, односно судском одлуком, можда би од стране Високог савета судства или у одређеној форми од стране Врховног касационог суда / Уставног суда могла да се сачини нека врста теста за процену да ли постоји злоупотреба или потреба слободе предузетништва у тој области, која не би била правнообавезујућа (као што је познато, својевремено је Правилник о износима накнаде нематеријалне штете оспорен пред УС), али која би своју обавезност црпела не из легалитета, него, пре свега, из легитимитета. Тиме се не би задирало у слободу судијског уверења јер је суду у контакту са стварним животом у својој средини остављено да општу правну норму примени на одређену чињеничну ситуацију, већ би имао својеврсну природу „легитимног преседана" у циљу процесне ефикасности ради материјалне истине.

Када је у питању флексибилизација радног односа, у данашњој ери стартапа можда може да се начини извесно одступање од одређених радних права, али уз обавезно поштовање безбедности и здравља на раду, као и уз обавезне додатне компензације за запослене, нпр. учешће у добити, власништву и сл., што би заправо била нека врста уговора о ортаклуку.

ЗАКЉУЧАК

Флексибилизација радног односа, с обзиром на то да је радни однос изведен појам из потребе постојања посла послодавца, треба донекле да омогући прилагођавање послодаваца потребама потрошача. Али, не само да има своје мањкавости, већ се и, како смо видели, злоупотребљава. Међутим, сама флексибилизација рада без флексибилизације бизнис-модела, што је и истакнуто у књизи „Одговорно реструктурирање" Роберта Касиа, неће бити учинковита. Чак и ако је флексибилизација потребна, иста мора бити праћена осталим радноправним институцијама система (Министарство рада, Национална служба за запошљавање, инспекција, синдикати, послодавачка удружења, али и локални органи власти, као и институције за примену санкција за примену прописа у датој области).

Управо и данас, из једног историјско-еволутивног и концептуално-аналогијског угла гледања, у радноправном смислу постоје готово истоветне околности као и у време прве индустријске револуције. Управо као што су тада правно конструисани колективни и индивидуални уговор о раду, и право рада, запошљавања и социјалне сигурности сада мора да ствара одговарајући систем радноправних институција система. Такав систем, дакле, мора да буде довољно отпоран на негативан утицај промена које су неминовне због 4.0 технолошке (р)еволуције (која ће изазвати затварање радних места, али и отварање других), рада на платформама, дигиталне дистрибуције производа и конкурентности домаћих производа на иностраним тржиштима, као и екологије, демографије, миграција, геополитичких и других утицаја и промена, што нашем друштву и његовим грађанима треба да обезбеди прилагодљивост изазовима, уз нама насушну потребу (радно-социјалног) мира, и колико је то могуће, сигурност и извесност.

У остварењу таквог поимања флексигурности треба „упрегнути све капацитете, а нарочито стручне/научне" ради остварења (заједничког) циља, пре свега у знаначкој употреби мултидисциплинарног приступа, као на пример теорије игара у социологији, која је као докторска теза одбрањена на УТХ у Цириху, у Швајцарској, што се, следствено томе, може применити и на (не само социолошки) концепт рада, запошљавања и социјалне политике/сигурности.

Дискриминација у области рада кроз домаће и међународноправне прописе и судску праксу

У тексту су превасходно анализиране одредбе Закона о раду, Закона о забрани дискриминације и Закона о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, али и пракса домаћих судова и међународни извори права у наведеној области, као и пракса Европског суда за људска права.

Љуба Слијепчевић,
руководилац Канцеларије Нови Сад, Правосудна академија

Увод

Начело које прожима сва правила о поседовању и уживању људских права јесте да су сви људи једнаки. Право на слободу од дискриминације представља универзално људско право. Дискриминација је дефинисана као недопуштено и неоправдано разликовање особа на основу неких њихових карактеристика. Дискриминација је неоправдано прављење разлике, неједнако поступање или искључивање појединаца или групе лица на основу неког стварног или претпостављеног личног својства због којег се појединац или група лица ставља у неповољнији положај у односу на друге који та својства немају.

Забрана дискриминације је уставна категорија предвиђена чл. 21. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/2006). Према поменутом члану пред Уставом и законом сви су једнаки (став 1), свако има право на једнаку заштиту без дискриминације (став 2) и забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета (став 3).

Право на рад изричито је гарантовано Уставом Републике Србије (члан 35). Штавише, Устав РС предвиђа да су сваком под једнаким условима доступни радно место и функција (члан 54. став 1. Устава РС). Уставом је у извесној мери гарантована и сигурност радног односа прописивањем да запосленом радни однос може да престане против његове воље само на начин утврђен законом и колективним уговором (члан 54. став 2. Устава РС).

Дискриминација у области рада у домаћим прописима

Закон о забрани дискриминације

Основ забране дискриминације јесте начело једнакости, које је разрађено у Закону о забрани дискриминације (члан 4). Њим је утврђено да су сви једнаки и уживају једнак положај и једнаку правну заштиту, без обзира на лична својства, као и да је свако дужан да поштује начело једнакости, односно забрану дискриминације. Дискриминација у свету рада није готово никада јасно видљива и тешко је доказива, за разлику од дискриминације у другим областима, између осталог, јер је покривена правном формом која проистиче из могућности дискреционог овлашћења послодавца, а основ је у потребама посла.

Према члану 16. Закона о забрани дискриминације („Сл. гласник РС” бр. 22/2009), у Републици Србији забрањено је вршити дискриминацију у области рада. Другим речима, забрањено је нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање

Члан 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода регулисао је следеће: „Уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбеђује се без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, веза с неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус."

Међутим, пошто је временом постало очигледно да акцесорна природа забране дискриминације није довољна у циљу заштите од дискриминације, Протоколом 12 Европске конвенције проширен је обим заштите, па иста поприма универзалну природу. Прецизније речено, све државе у којима је наведени документ ступио на снагу сада предвиђају забрану дискриминације у односу на било који важећи национални закон, како је регулисано у члану 1. Протокола број 12 уз Конвенцију за заштиту људских права и слобода: „Свако право које закон предвиђа остваривање се без дискриминације по било ком основу, као нпр. полу, раси, боји коже, језику, вероисповести, политичком и другом уверењу, националном или друштвеном пореклу, повезаности са националном мањином, имовини, рођењу или другом статусу[…] Јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основима као што су они поменути у ставу 1."

Директиве Савета ЕУ које се односе на забрану дискриминације

Две кључне Директиве ЕУ које се односе на забрану дискриминације донете су 2000. године, и то: Директива о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду и Директива о спровођењу принципа једнаког поступања без обзира на расно или етничко порекло.

Директива бр. 2000/78/ЕЦ од 27. новембра 2000. године о општем оквиру за једнако поступање са грађанима приликом запошљавања и на раду утврђује пет области спречавања дискриминације, које су засноване на вероисповести, вери, инвалидитету, старосном добу и сексуалној оријентацији у вези са запошљавањем и радом, у циљу спровођења у дело принципа једнаког поступања са људима у земљама чланицама ЕУ.

ИЗ ПРАКСЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

ЕСЉП, Комисија против Француске, предмет 318/86 (1988) ЕЦР 3559, 30. 6. 1988.

У наведеном предмету Европски суд правде сматрао је да у одређеним околностима није незаконито ако се одређена радна места примарно намене мушкарцима (на пример у мушким затворима или женама у женским затворима). Међутим, такав изузетак може да се користи само за послове за које је важно да је особа одређеног пола. У том случају француске власти су желеле да сачувају део радних места за мушкарце због могуће потребе за применом силе над потенцијалним затвореницима у нередима, уз друге дужности које су могли да врше искључиво мушкарци. Иако је Европски суд правде у начелу прихватио аргументе, француске власти нису удовољиле захтеву транспарентности у погледу конкретних активности које је требало да обављају искључиво мушкарци. Изношење општих ставова о полној примерености није било довољно.

ЕСЉП Лучак (пољ. Luczak) против Пољске бр. 77782/01, 27. 11. 2007.

У датом предмету француски пољопривредник који је живео и радио у Пољској жалио се на то што му је одбијен приступ посебном систему социјалног осигурања у Пољској, успостављеном за подршку искључиво пољских пољопривредника, без права на приступ страних држављана. Европски суд за људска права закључио је да је подносилац захтева био у упоредивој ситуацији са пољским пољопривредницима који су имали право на коришћење повластица наведеног система јер је имао стални боравак у Пољској, где је плаћао порезе као и домаћи држављани, доприносећи тако финансирању система социјалног осигурања и јер је и раније учествовао у обавезном систему социјалног осигурања.

Обављање приправничког стажа здравствених радника – начини и могућности

Приправнички стаж представља практични рад којим се здравствени радник оспособљава за самосталан рад, при чему је и важна карика у здравственом систему јер приправници помажу запосленима у установама.

Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених установа

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

За поједине категорије занимања након завршеног школовања неопходно је обављање приправничког стажа ради стицања практичних знања потребних за самосталан рад у струци. Овде се пре свега мисли на здравствене раднике, који након школовања у средњој, вишој и високој школи или на факултету не могу да обављају здравствену делатност док не обаве приправнички стаж и положе стручни испит. Ранијим прописима који су били на снази до маја 2019. године приправнички стаж био је обавезан и за здравствене сараднике који учествују у обављању одређених послова здравствене заштите (превенција, дијагностика, терапија и рехабилитација), али немају стечено образовање здравствене струке. Приправнички стаж за здравствене раднике траје шест месеци.

Имајући у виду специфичност посла који обављају, потпуно је оправдано да се, након вишегодишњег школовања, од будућих лекара, медицинских сестара и др. захтева да прођу и обавезан приправнички стаж и практично покажу и потврде стечена знања, али и усвоје нова у континуираном процесу обуке у реалним околностима.

Приправнички стаж је по правилу без новчане накнаде и накнаде трошкова који настану на раду или у вези са радом (нпр. превоз, исхрана и сл.), али нема сметњи, иако се то у пракси ретко дешава, да послодавац предвиди новчану накнаду или обезбеди друга права приправнику – стажисти. Ту материју на првом месту регулише Закон о здравственој заштити („Сл. гласник РС” бр. 25/2019), али и Правилник о приправничком стажу и стручном испиту здравствених радника („Сл. гласник РС” бр. 33/2019).

ПОЈАМ ПРИПРАВНИЧКОГ СТАЖА

Приправнички стаж може да се дефинише као практични рад којим се здравствени радник оспособљава за самосталан рад под непосредним надзором ментора. Приправнички стаж може да се обавља у здравственој установи, другом правном лицу, односно приватној пракси, уз испуњење одређених услова. Ти услови тичу се пре свега обавезне регистрације за обављање здравствене делатности из прописане области плана и програма приправничког стажа, као и кадровске структуре. Потребно је да обављање здравствене делатности врши најмање један здравствени радник са лиценцом надлежне коморе, који уз то мора да има најмање пет година радног искуства у струци након положеног стручног испита.

Није нужно да се целокупан приправнички стаж обави на једном месту, односно у једној установи, а понекад то није ни могуће имајући у виду чињеницу да је планом и програмом за поједина занимања предвиђен стаж у установама различитог нивоа здравствене заштите (примарни, секундарни и терцијарни ниво).

ничког стажа из области стоматологије. Приправнички стаж доктора стоматологије (по новом денталне медицине), оралних хигијеничара, стоматолошких сестара и зубних техничара може да се обавља у приватној пракси која је регистрована за обављање делатности опште денталне медицине, осим дела приправничког стажа из максилофацијалне хирургије и ортопедије вилица, који се обавља у приватној пракси која је регистрована за обављање делатности максилофацијалне хирургије и ортопедије вилица, односно у одговарајућим здравственим установама и другим правним лицима регистрованим за обављање здравствене делатности из наведених области денталне медицине. Део приправничког стажа за област контроле квалитета лекова и медицинских средстава може да се обавља и у Агенцији за лекове и медицинска средства Србије.

Највеће разлике су у плану и програму за здравствене раднике са стеченим вишим или високим образовањем на студијама првог степена и здравствене раднике са стеченим средњим образовањем, зато што постоји пуно образовних профила – четрнаест са вишим или високим образовањем (нпр. дипломирана медицинска сестра, козметичар-естетичар, струковни радни терапеут, струковни инструментар итд.) и осам са средњим образовањем (нпр. медицинска сестра – техничар, санитарно-еколошки техничар, лабораторијски техничар итд.).

Као што је раније у тексту наведено, приправнички стаж може да се обави у више здравствених установа или, изузетно, у једној установи уколико иста испуњава све услове у складу са предвиђеним планом и програмом. Најчешћи пример је обављање приправничког стажа за образовни профил медицинска сестра – техничар (средња стручна спрема), када приправник обавља стаж у трајању од тринаест недеља у дому здравља (примарни ниво здравствене заштите) и тринаест недеља у стационарној здравственој установи (секундарни или терцијарни ниво здравствене заштите), што имплицира да није могуће обавити целокупан приправнички стаж само у једној здравственој установи. За разлику од медицинске сестре – техничара, физиотерапеутски техничар може да обави приправнички стаж у целости у једној, додуше боље опремљеној здравственој установи.

ЗАКЉУЧАК

Колико год да обављање приправничког стажа представља још један додатни услов и најчешће пролонгирање заснивања радног односа здравствених радника, толико је и увод у оно што их очекује у будућој професионалној каријери. Искуство је показало да квалитетан приправник врло брзо постаје пуноправни члан здравствене установе у којој је обављао приправнички стаж. Успешно обављен приправнички стаж најбоља је препорука за заснивање радног односа. Поред обуке на којој се налазе током стажа, приправници у одређеној мери помажу запосленима у установама и важна су карика у здравственом систему, поготово у данашње време хроничног недостатка кадра, посебно израженог током епидемије вируса COVID-19.

Електронски часопис
ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис **„Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ"**, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца", „Календар правних аката" и „Регистар прописа".

Тренутно се у издању налази преко 1.100 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Притворски основ по члану 211. став 1. тачка 3) ЗКП-а у судској пракси

Повод за настанак овог текста и анализирање услова за одређивање – продужење притвора по наведеном законском основу јесте Одлука Уставног суда Србије Уж 185/15 од 14. новембра 2019. године.

Драган У. Калаба,
заменик вишег јавног тужиоца у Чачку у пензији

Законик о кривичном поступку Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 72/11… бр. 35/19) у глави VIII под називом „Мере за обезбеђење присуства окривљеног за несметано вођење кривичног поступка”, у чл. 188. ст. 1. т. 7) предвиђа најтежу меру, а то је притвор. Притвор подразумева одузимање слободе кретања одређеном лицу на основу одлуке суда, а по тачно одређеним законским разлозима, ради обезбеђења присуства окривљеног и несметаног вођења кривичног поступка. Истовремено притвор представља и уставноправну категорију сходно чл. 30. и 31. Устава Србије, с обзиром на то да се њом задире у Уставом загарантоване слободе и права грађана, при чему се иста одређује одлуком суда која се тиче осумњиченог када постоји основана сумња да је учинио кривично дело које се гони по службеној дужности.

Како се ради о уставној категорији, то је у чл. 189. ЗКП-а предвиђено нужно постојање општих и неопходних услова за одређивање притвора. Приликом одређивања притвора орган поступка ће, сходно чл. 2. т. 15) ЗКП-а, водити рачуна о томе да се не примењује наведена мера ако се иста сврха може постићи блажом мером, сходно чл. 189. ст. 1. ЗКП-а. Наравно, орган поступка може да одреди две или више мера које су предвиђене у чл. 188. ЗКП-а, сходно чл. 189. ст. 2. ЗКП-а. Орган поступка ће меру из чл. 188. ЗКП-а (позив, довођење, забрана прилажења, састајања и комуницирања са одређеним лицем и посећивања одређених места, забрана напуштања боравишта, јемство, забрана напуштања стана, притвор) укинути по службеној дужности кад престану разлози због којих је одређена, односно замениће је другом блажом мером ако за то постоје услови.

Када орган поступка најпре води рачуна о општим условима за одређивање мера, дужан је да потом, сходно чл. 210. ЗКП-а, води рачуна и о основним правилима о одређивању притвора. Тако је у чл. 210. ст. 1. ЗКП-а наведено да притвор може да се одреди само под условима предвиђеним у том законику и само ако иста сврха не може да се оствари другом мером. То значи да притвор, као уставна и законска категорија, предвиђен у чл. 188. т. 7) ЗКП-а као најтежа мера за обезбеђење присуства окривљеног несметаном вођењу кривичног поступка, може да се одреди само:

- под условима који су предвиђени у чл. 211. ЗКП-а и
- ако иста сврха не може да се оствари другом мером.

То је и правилно јер се с једне стране ради о најтежој мери, а с друге о одузимању слободе кретања, као једној од основних права и слобода грађана. Сходно наведеном, значај такве мере односи се и на:

- трајање притвора и
- вођење поступка са нарочитом хитношћу.

Поменута обавеза наведена је у чл. 210. ст. 3. ЗКП-а: „Дужност је свих органа који учествују у кривичном поступку и органа који им пружају правну помоћ да трајање притвора сведу на најкраће неопходно време и

(малокалибарско оружје), док према одредбама Правилника о начину вршења провера приликом испитивања, обележавања, појединачног испитивања или хомологације оружја, контроле типа муниције, испитивања онеспособљеног оружја и оружја коме је трајно промењена намена у цивилно, као и изглед ознака и жигова (чланови 29, 30. и 31) – имамо оружје са **олученим** цевима за коришћење муниције са централним и са ободним опаљењем каписле, као и оружје са **глатким** цевима за коришћење муниције са централним опаљењем каписле.

У конкретном случају није у питању модерна копија старог оружја које не користи метак са централним или ивичним опаљењем, тако да нема прекршаја за који је окривљени тужен (за коју тврдњу – да је по среди централно (о)паљење – подносилац захтева и не пружа доказ). У ствари, исправније је рећи да радња, како је описана у захтеву, уопште није прекршај зато што подносилац захтева тврди да је окривљени носио оружје са централним паљењем на јавном месту, а овако дат опис дела није прекршај из тачке 4) поменутог члана Закона о оружју и муницији.

Међутим, конвертибилно оружје по члану 4. истог закона спада у категорију Б, па може да се набавља, држи и носи само на основу исправе надлежног органа, што води до Кривичног законика који у глави 31 – у којој су кривична дела против јавног реда и мира, у члану 348. утврђује постојање кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја. То дело према ставу 1) извршава ко неовлашћено израђује, преправља, продаје, набавља, врши размену или држи ватрено оружје, конвертибилно или онеспособљено оружје, његове делове, муницију, експлозивне материје или минско-експлозивна средства, а према ставу 4) онај ко неовлашћено носи предмете дела из ст. 1. и 2. поменутог члана.

Већ је претходно утврђено да је стартни револвер конвертибилно оружје, које се може набављати, држати и носити само на основу исправе надлежног органа. Неспорно је да у овом случају нема такве исправе надлежног органа, па је тиме окривљени под сумњом да је неовлашћено носио конвертибилно оружје, чиме је извршио кривично дело.

Дакле, окривљени је под сумњом да је извршио кривично дело, а не прекршај, при чему суд понавља да радња описана као прекршај (како то тврди подносилац захтева) из члана 48. став 1. тачка 4) Закона о оружју и муницији у ствари, по пропису – Закону о оружју и муницији, није прекршај.

– И шта сад ово значи?

– Шта мене питаш, Дане?

– Па је л' то сад кривично дело?

– Изгледа. А са оним што су ми казали да ће ми писати пријаву јер сам имао ловачке метке, а нисам ловац, то су два кривична дела! Чек да зовнем пашанца.

...

– Каже паша да сам добро прошао, да сад неће да ме гањају за два кривична дела, већ само за једно, па да заденем прекршајну пресуду и певам!

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Незаконит престанак радног односа и права наследника преминулог запосленог

П: *У току је поступак по тужби за неисплаћене зараде због неоснованог отказа уговора о раду. Тужиоцу је био отказан уговор о раду, па је решење о отказу поништено, а након тога поднета је тужба за исплату зарада које би тужилац остварио да није био незаконито прекинут радни однос. Тужбом су потраживане зараде, са доприносима за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености. У току поступка тужилац је преминуо, па су поступак наставила његова деца као наследници. Тужени у тој фази поступка пристаје на поравнање, тј. да исплати неисплаћене зараде по налазу вештака (који је урађен за живота тужиоца). Међутим, спорно је да ли он има обавезу да исплати доприносе јер наследници нису корисници породичне пензије. Пуномоћник туженог истиче да би било беспредметно да плаћа доприносе јер се не ради о заради коју је тужилац остварио радом, него о накнади штете (зарада коју би тужилац остварио да је радио). Да ли тужени треба да буде обавезан да на рачун ПИО фонда уплати припадајуће доприносе и да ли ти доприноси могу да буду уплаћени на име лица које је преминуло?*

О: Пошто је у описаном случају несумњиво да је радни однос престао незаконито, као и да поменутом лицу следује накнада штете због тога, при чему је лице у међувремену преминуло, предлажемо да размислите о примени одредби члана 191. Закона о раду, и то:

- члана 191. став 5 – запослени може да захтева да се не врати на рад, већ да му се само накнади штета;
- члана 191. став 6 – послодавац може да тражи да суд запосленог не врати на посао, а да се запосленом исплати накнада штете.

Колико разумемо, послодавац нема ништа против да исплати накнаду штете, али се оправдано поставља питање плаћања доприноса на ту накнаду (мада не треба искључити могућност да једног дана неко из породице затражи породичну пензију). Дакле, предлажемо да размислите о томе да договорите са судом и послодавцем адекватну примени наведених ставова члана 191. Закона о раду, а конкретно:

1) Према одредбама у ставу 5. члана 191. Закона, ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтева да се врати на рад, суд ће на захтев запосленог обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете према мерилима из тог става. Међутим, суштина те исплате огледа се у томе да она има порески карактер накнаде штете из члана 9. став 1. тачка 8) Закона о порезу на доходак грађана, па се на њу не плаћају никакве пореске обавезе, ни порез ни доприноси.

2) Према ставу 6. члана 191. Закона о раду, ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, али у току поступка послодавац докаже да постоје околности које оправдано указују на то да наставак радног односа, уз уважавање свих околности и интереса обе стране у спору, није

П: *Дужник је подигао кредит 2004. године, али је преминуо 2007. године, а кредит није вратио. Оставински поступак окончан је тек 2017. године, када су и обавештени наследници који би могли да буду тужени, с обзиром на то да су наследили имовину иза оставиоца. Да ли застарелост тече у периоду од смрти дужника до окончања оставинског поступка или се може третирати као застој застарелости јер поверилац није имао наследнике које је у конкретном случају могао да тужи?*

О: Пре свега, из питања не може да се утврди да ли су поверилац или дужник на неки начин били прекинули ток застарелости пре смрти дужника, од чега зависи и то да ли је рок застарелости почео да тече изнова. Међутим, како се само питање односи само на застарелост потраживања према наследницима дужника, на њега би могао да се да одговор да смрт дужника може да се третира као узрок застоја застаревања, односно да је застаревање почело да тече за живота дужника, затим је смрћу дужника заустављен његов даљи ток, који наставља да тече када су у питању његови наследници од дана правоснажности оставинског решења, све у складу са одредбама чл. 384. ЗОО-а.

Наравно, то је само један од могућих одговора на питање, а коначан одговор свакако би требало да дâ суд који буде одлучивао о приговору застарелости, јер се на застарелост не пази по службеној дужности, већ по приговору странке. Том приликом суд ће свакако ценити све аспекте наведене ситуације (да ли је дошло до прекида застарелости, који је законом прописани рок застарелости за конкретно потраживање и др.).

Календар важења правних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

- **Одлука о изменама и допунама Одлуке о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре становништва** („Сл. гласник РС” бр. 91/2020)

– чл. 1. и 2. који се примењују од 11. октобра 2020 године.

- **Одлука о изменама и допунама Одлуке о извештавању банака** („Сл. гласник РС” бр. 27/2020)

– примењује се од 2. новембра 2020. године, осим тачке 3) ове одлуке, која се примењује од 31. марта 2021. године.

- **Закон о изменама и допунама Закона о превозу путника у друмском саобраћају** („Сл. гласник РС” бр. 9/2020)

– члан 4. ступа на снагу 1. 10. 2020. године.

- **Правилник о Списку класификованих супстанци** („Сл. гласник РС” бр. 22/2020)

– примењује се од 1. 10. 2020. године.

Преīлед īроīиса...

ИЗДВАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

ЗАШТИТА ОД ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ

- Уредба о изменама и допунама Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Наредба о измени Наредбе о забрани окупљања у Републици Србији на јавним местима у затвореном и отвореном простору („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Одлука о измени и допуни Одлуке о проглашењу болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 заразном болешћу („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

- Упутство о допуни Упутства о примени Одлуке о проглашењу болести COVID-19 изазване вирусом SARS-CoV-2 заразном болешћу у делу ограничења уласка лица у Републику Србију („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

РАДНИ ОДНОСИ

- Анекс I Посебног колективног уговора за јавна комунална предузећа и друга јавна предузећа града Новог Сада („Сл. гласник РС” бр. 113/2020 од 3. 9. 2020)

- Правилник о изменама и допуни Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању биолошким штетностима („Сл. гласник РС” бр. 115/2020 од 11. 9. 2020)

- Одлука о висини минималне цене рада за период јануар–децембар 2021. године („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Правилник о посебном програму образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 110/2020 од 26. 8. 2020)

- Правилник о стандардима компетенција за професију васпитач у дому ученика и школи са домом ученика и његовог професионалног развоја („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Правилник о реализацији практичне наставе и професионалне праксе („Сл. гласник РС” бр. 112/2020 од 2. 9. 2020)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о садржају и начину вођења евиденције и издавању јавних исправа у основној школи („Сл. гласник РС” бр. 112/2020 од 2. 9. 2020)

- Правилник о измени Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 115/2020 од 11. 9. 2020)

- Правилник о изменама Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања („Сл. гласник РС” бр. 115/2020 од 11. 9. 2020)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о измени Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2020. годину („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Правилник о утврђивању списка супстанци које се користе у недозвољеној производњи опојних дрога и психотропних супстанци („Сл. гласник РС” бр. 112/2020 од 2. 9. 2020)

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт („Сл. гласник РС” бр. 113/2020 од 3. 9. 2020)

- Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању цена за лабораторијске здравствене услуге на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

- Одлука о измени Одлуке (08/2 број 022.1-1/23 од 8. јуна 2020. године) („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

Преглед прописа...

СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

- Правилник о Програму теста за избор директора Агенције за спречавање корупције („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

- Правилник о спровођењу јавног конкурса за избор директора Агенције за спречавање корупције („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

- Правилник о Програму теста за избор члана Већа Агенције за спречавање корупције („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

- Правилник о спровођењу јавног конкурса за избор члана Већа Агенције за спречавање корупције („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

- Упутство за спровођење обуке у области спречавања корупције и јачања интегритета („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

- Програм обуке у области спречавања корупције и јачања интегритета („Сл. гласник РС” бр. 114/2020 од 4. 9. 2020)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Уредба о изменама Уредбе о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудиовизуелно дело („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за подршку унапређења пословне инфраструктуре за 2020. годину („Сл. гласник РС” бр. 111/2020 од 28. 8. 2020)

- Коефицијент за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење стана у својини грађана, задужбина и фондација („Сл. гласник РС” бр. 112/2020 од 2. 9. 2020)

- Одлука о измени Одлуке о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности („Сл. гласник РС” бр. 112/2020 од 2. 9. 2020)

- Правилник о начину вршења провера приликом испитивања, обележавања, појединачног испитивања или хомологације оружја, контроле типа муниције, испитивања онеспособљеног оружја и оружја коме је трајно промењена намена у цивилно, као и изглед ознака и жигова („Сл. гласник РС” бр. 113/2020 од 3. 9. 2020)

- Уредба о локацијским условима („Сл. гласник РС” бр. 115/2020 од 11. 9. 2020)

- Правилник о начину одређивања и пасивизирања јединственог матичног броја грађана („Сл. гласник РС” бр. 115/2020 од 11. 9. 2020)

- Одлука Уставног суда РС број ИУо-112/2019 којом се утврђује да одредба члана 2. став 1. тачка 2) Правилника о организационо-техничким условима које морају испуњавати правна лица за добијање овлашћења за израду процене ризика од катастрофа и плана заштите и спасавања („Службени гласник РС”, број 9/19), у делу који гласи „са пуним радним временом,” није у сагласности са законом („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

- Одлука о усклађивању висине трошкова за издавање лиценци за обављање енергетских делатности („Сл. гласник РС” бр. 116/2020 од 16. 9. 2020)

- Статут Коморе овлашћених ревизора („Сл. гласник РС” бр. 117/2020 од 18. 9. 2020)

Електронско издање

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Незаобилазна помоћ у раду правника

ПРОПИСИ.НЕТ је електронско издање које се налази на интернет страници www.propisi.net и садржи преко 250.000 међусобно повезаних докумената:

- **прописе,**
- **судску праксу,**
- **службена мишљења надлежних министарстава,**
- **моделе уговора и обрасце из свих области,**
- **коментаре прописа.**

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

- СУДСКО--АДВОКАТСКИ РОКОВНИК
- Lege Artis ПРОПИСИ У ПРАКСИ
- АДВОКАТСКИ РОКОВНИК
- ПОСЛОВНИ САВЕТНИК
- СТРУЧНИ КОМЕНТАРИ
- ПАКЕТ ПРОПИСА

3 ДЕЦЕНИЈЕ

САВЕТОВАЊА

ИНГ-ПРО

3 ДЕЦЕНИЈЕ

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

